

KADERBRIEF CYCLUS 2014

Aan	:	Afdelingen
I.a.a.	:	Gemeenteraad
Van	:	College van B&W
d.d.	:	19 december 2013
corsa	:	13.202810

INHOUD

1	INLEIDING	1
2	VERANTWOORDING.....	3
2.1	Derde marap 2013	3
2.2	Uitvoeringsinformatie/productenrealisatie 2013	5
2.3	Jaarstukken 2013	7
3	PLANNING.....	9
3.1	Voorjaarsnota 2014 (Planperiode 2015-2018)	9
4	VERANTWOORDING.....	13
4.1	Maraps en Beraps 2014	13
5	PLANNING.....	17
5.1	Uitvoeringsinformatie/productenraming 2015	17
5.2	Programmabegroting 2015-2018.....	19
6	PLANNING.....	23
6.1	Afdelingsplannen 2015.....	23
7	BIJLAGEN	25
7.1	Cijfermatige basis voor berekeningen	25
7.2	Aanvulling op verantwoording.....	27
7.3	Procedure structureel begrotingsevenwicht.....	29
7.4	Meerjarenplan vervangingsinvesteringen 2015-2018	31
7.5	Model formulier meerjaren vervangingsinvesteringen 2015-2018	33
7.6	Jaarverslag 2013 - Programmaverantwoording.....	35
7.7	Begroting 2015 - Programmabegroting.....	37
7.8	Tijdschema cyclus 2014	39
7.9	Cyclus 2014.....	41

1 INLEIDING

De jaarlijkse kaderbrief is één van de belangrijkste documenten in de Planning- en Controlcyclus. De afdelingen ervaren dit als een onmisbaar instrument voor de interne planning.

De kaderbrief is het handboek voor het geven van vorm en inhoud aan de cyclus 2014. U vindt hierin op hoofdlijnen alle informatie over de aard en randvoorwaarden van uw bijdragen voor de cyclus 2014. Als afdeling vindt u in deze kaderbrief antwoord op de vraag wie wat en wanneer moet leveren in 2014. Ook het waarom is toegelicht. Het *doel* en de onderlinge *samenhang* van de instrumenten is geschetst. De kaderbrief vormt daarmee een “naslagwerk”.

Aan het einde van iedere paragraaf staat een samenvatting waarin kort is aangegeven:

- de producten die van de afdelingen worden verwacht met bijbehorende datums;
- de bestuurlijke procedure met datums.

Eerste uitdaging voor de cyclus 2014 is de behandeling van de jaarstukken in de raadsvergadering van (eind) maart. Dit zal de nodige aandacht en inzet vragen.

Daarnaast is er continu aandacht voor het verder optimaliseren van de programmabegroting en programmaverantwoording, in het bijzonder het benoemen van de maatschappelijke effecten.

De modelformulieren voor de planning en controlcyclus zijn zoveel mogelijk gestandaardiseerd. Overigens blijft het actualiseren een continu punt van aandacht. Het gebruik van modelformulieren leidt tot meer uniforme aanlevering van gegevens. Ook draagt dit bij aan het stroomlijnen van de gegevensverwerking.

Bij deze kaderbrief is een planning gevoegd én een diagram waarin de volledige cyclus nog eens in één beeld is gevat.

Uiteindelijk moet dit leiden tot een tijdige vaststelling van

- de jaarstukken 2013 (het jaarverslag en de jaarrekening);
- de uitvoeringsinformatie 2013 (productenrealisatie en overige informatie);
- de voorjaarsnota 2015–2018, en
- de (meerjarige) begrotingsdocumenten 2015-2018, programmabegroting 2015 en uitvoeringsinformatie 2015 (productenraming en overige informatie).

Verder treft u informatie aan over managementrapportages (marap), bestuursrapportages (berap) en de afdelingsplannen.

Een aantal in het oog springende ontwikkelingen op het gebied van de Planning & Control voor de cyclus 2014 stippen we hier aan:

- **Verkiezingen**

Op 19 maart 2014 staan de gemeenteraadsverkiezingen gepland. Het nieuwe coalitieakkoord zal van invloed zijn op de voorjaarsnota en de begroting. Het is mogelijk dat op onderdelen de planning en de inhoud/indeling zal moeten worden aangepast.

- **Uitwerking bezuinigingen (1^e en 2^e fase)**

In de begroting en voorjaarsnota staan nog aantal bezuinigingen voor 2014 t/m 2016 die nog uitgewerkt moeten worden. Dit zal de nodige aandacht vragen.

- **Resultaatgerichtheid**

De ontwikkeling van de marap's en de afdelingsplannen verdienen, op onderdelen, ook in 2014 weer de nodige aandacht.

De ingevoerde beraps zijn op een behoorlijk niveau. Punt van aandacht is en blijft het rapporteren over alleen de afwijkingen en over de ontwikkelingen van de paragrafen. In het onderdeel “Wat

hebben we bereikt” komen dus alleen de resultaten die afwijken van de planning (lees programmabegroting). Een aantal grote projecten komen specifiek terug in de berap.

▪ **Single Information Single Audit**

De verantwoording van de specifieke uitkeringen vindt plaats via het principe van single information single audit (SISA). Dit betekent dat het Rijk in principe voldoende heeft aan het jaarverslag en de jaarrekening van een gemeente. Aan de jaarrekening wordt een bijlage toegevoegd waarin verantwoordingsinformatie is opgenomen voor specifieke uitkeringen op basis van indicatoren.

In het verantwoordingsjaar 2013 geldt SiSa voor 52 (11)¹ specifieke uitkeringen. Het aantal specifieke uitkeringen tussen medeoverheden voor 2013 is volgens opgave 12 (5)². Uiterlijk 15 juli 2014 dienen de jaarstukken conform de SiSa-eisen (via het CBS) te zijn aangeboden. Te late aanlevering kan leiden tot financiële consequenties.

Verantwoording indien sprake is van SiSa tussen medeoverheden

De SiSa-verantwoordingsinformatie die gemeenten (via CBS) over het verantwoordingsjaar t (in casu SiSa 2013) ontvangen van openbare lichamen wordt door de gemeenten verwerkt en in hun SiSa-verantwoording over het jaar t+1 (i.c.2014) uiterlijk 15 juli t+2 (i.c. 2015) verantwoord. Dit is aldus een jaar later dan in de situatie zonder SiSa tussen medeoverheden.

Verantwoording indien geen sprake van SiSa tussen medeoverheden

De SiSa-verantwoording door gemeenten via BZK aan het ministerie van SZW wijzigt niet in de situaties waarvoor SiSa tussen medeoverheden niet geldt.

Wsw: uitzondering

Een uitzondering hierop is de Wsw. Hiervoor geldt dat alle gemeenten de indicatoren 3 en 4 altijd twee jaar na het uitvoeringsjaar verantwoorden. Dus ook als geen SiSa tussen medeoverheden van toepassing is.

▪ **Doelmatigheid en doeltreffendheid**

Op grond van artikel 213a van de Gemeentewet zendt het college jaarlijks een onderzoeksplan naar de doelmatigheid en doeltreffendheid ter kennisneming aan de raad. In dit onderzoeksplan dienen de te verrichten onderzoeken te worden beschreven. Voor het begrotingsjaar 2014 dient dit plaats te vinden voor 1 november 2013. In 2014 moeten we rekening houden met het onderzoeksplan voor 2015: indienen voor 1 november 2014.

▪ **Rechtmatigheid**

De accountantscontrole omvat niet slechts de getrouwheid van de jaarrekening, maar ook de rechtmatigheid van de baten en lasten evenals de balansmutaties. Daarnaast worden de afspraken van financiële beheershandelingen die effect hebben op baten, lasten en balansmutaties in kaart gebracht. Dit kan leiden tot het aanpassen van (bestaande) procedures.

▪ **Overige ontwikkelingen in wet- en regelgeving**

Dit betreffen o.a.:

- De Wet schatkistbankieren (overtollige middelen moeten worden aangehouden via de schatkist).
- Invoering SEPA (noodzakelijk door te voeren wijzigingen in de betalingsorganisatie, vanwege de internationalisering van rekeningnummers).
- De Wet markt en overheid (om concurrentievervalsing te voorkomen, moeten overheden zich aan benoemde gedragsregels houden).
- De WNT, oftewel de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semi publieke sector.

¹() betreft het aantal specifieke uitkeringen dat van toepassing is op de gemeente Franekeradeel

² Zie onder 1

2 VERANTWOORDING

2.1 Derde marap 2013

doel Marap's:

Instrument waarin afdeling rapporteert over de ontwikkeling/afwijking van afdelingsproductie en budgetten, om op die manier actueel inzicht te bieden en dus tijdige (bij)sturing mogelijk te maken.

Derde Marap

Procedureel is de derde marap opgenomen onder paragraaf 2.2 Uitvoeringsinformatie 2013. Hiervoor hanteren we het format van de reguliere marap, met uitzondering van hoofdstuk 8 Berap. Deze informatie wordt door u nl. al aangeleverd bij het jaarverslag (programmaverantwoording) als onderdeel van de jaarstukken.

De derde marap kent dus de volgende indeling:

1. Inleiding
2. Missie/Visie
3. Personeel
4. Informatievoorziening
5. Organisatie
6. Afdelingsproductie
7. Productgroepen
8. N.v.t.
9. Samenvatting en aanbevelingen.

De derde marap is een rapportage op beheersniveau. Deze ligt volledig in het verlengde van de informatie die we opnemen in de eerste en tweede marap (met name hoofdstuk 6 afdelingsproductie en hoofdstuk 7 productgroepen). Het enige verschil is dat het nu geen tussentijdse-, maar een eindrapportage betreft. Ook in deze eindrapportage wordt de geplande productie vergeleken met de werkelijke productie. Daarnaast wordt, net als bij de eerste en tweede marap, de totale budgetbesteding in oenschouw genomen. De verschillen worden waar nodig geanalyseerd en toegelicht.

Zie ook 2.2 uitvoeringsinformatie.

Samengevat:

Ambtelijk:

- ❖ **14 februari 2014** aanlevering 3^e Marap door afdelingen aan de afdeling Middelen cluster A&C. Dit zijn de beheersmatige gegevens. Zie ook 2.2 Uitvoeringsinformatie 2013.
- ❖ **5 maart 2014** behandeling in S&H

Bestuurlijk:

- ❖ **4 maart 2014** vaststelling afdelingsmaraps in B&W

2 VERANTWOORDING

2.2 Uitvoeringsinformatie/productenrealisatie 2013

Doel uitvoeringsinformatie:
Instrument voor verantwoording en analyse van het college over:

1. *het beheer (de bedrijfsvoering);*
2. *het gebruik van budgetten;*
3. *de beleidsontwikkeling en – uitvoering.*

Uitvoeringsinformatie (productenrealisatie en overige bijlagen)

In het dualistisch stelsel is uitvoering een zaak van het college. Daarvoor is de productenraming het uitvoeringsinstrument. De programma's zijn opgesplitst in gebudgetteerde producten. De productenraming gaat een slag dieper dan de programmabegroting en concentreert zich op de uitvoering van deze programma's en de beheersing ervan. Doel hiervan is dat het college adequaat wordt geïnstrumenteerd voor zijn taken en verantwoordelijkheden.

Als tegenhanger van de productenraming moet het college ook de productenrealisatie vaststellen. Deze stukken geven meer detailinformatie dan de programmabegroting en de jaarstukken. De detailinformatie kan van belang zijn voor de toezichthouder om nader onderzoek in te stellen. Ook de raad kan behoefte hebben aan die gedetailleerde informatie. De productenrealisatie moet dan ook worden gezien als een naslagwerk voor de raad. Als laatste vormt de productenrealisatie de verbinding tussen de jaarstukken enerzijds en de informatie voor derden anderzijds.

Aanvullend en ondersteunend is de rapportage op beheersniveau (derde marap, zie ook 2.1). In deze eindrapportage vergelijkt de afdeling de geplande productie met de werkelijke productie. Daarnaast kijkt de afdeling naar de totale budgetbesteding. De verschillen worden waar nodig geanalyseerd en toegelicht.

De financiële analyses zijn gesplitst in programma- en productiekosten. Het is noodzakelijk dat het niveau van deze toelichting verder wordt verbeterd. De toelichting op de programmakosten moet deugdelijk en beschouwend zijn. De toelichting kan dus niet worden afgedaan met enkel constatering. Ook is het van belang een toelichtende analyse te maken van de productiekosten (urenbesteding eigen personeel).

Om aan de wettelijke vereisten te voldoen, vragen wij van u de producten van een toelichting te voorzien zoals die hiervoor is beschreven. In de voorschriften voor de jaarstukken (jaarrekening) staat, dat de cijfers van een verslag moeten worden voorzien, waaruit blijkt dat naast de rechtmatige besteding ook sprake is geweest van doelmatige en effectieve besteding van de middelen.

Handige hulpmiddelen hierbij zijn de volgende voorbeelden, die dan natuurlijk verder inhoudelijk toegelicht moeten worden:

Bij een *voordelig* saldo:

- de in de begroting opgenomen activiteiten zijn niet uitgevoerd
- de begroting is niet realistisch opgesteld
- goedkopere/efficiëntere uitvoering van de werkzaamheden dan begroot.

Bij een *nadelig* saldo:

- er zijn meer activiteiten uitgevoerd dan in de begroting aangegeven
- de begroting is niet realistisch opgesteld
- uitvoering werkzaamheden heeft meer gekost dan begroot
- begrote baten zijn niet gerealiseerd.

Van de voordelige of nadelige saldi van het onderdeel programmakosten aangegeven of deze:

- incidenteel c.q. structureel zijn
- structureel doorwerken in de begroting 2014 c.q. de meerjarenraming
- eventueel nog uitgewerkt moeten worden met een begrotingswijziging voor 2014 met *ja* of *nee*.

De derde afdelingsmaraps vertalen wij naar de uitvoeringsinformatie/productrealisatie, waarin de productgegevens in dezelfde volgorde worden gepresenteerd als in de uitvoeringsinformatie/productenraming.

Om het vaststellen van de uitvoeringsinformatie op tijd te kunnen realiseren is het stellen van eindtermijnen een noodzaak. Voor het verwerken van facturen en nota's zijn deze als volgt:

Investerings 10 januari 2014
Exploitatie 23 januari 2014

De start van uw verslagwerkzaamheden begint uiterlijk op het moment, dat u de overzichten over de besteding van uren en budgetten van de afdeling Middelen ontvangt. Nu wij de verwerking van facturen en nota's weer op een vroeg tijdstip (zie hiervoor) willen afsluiten, kunt u deze overzichten op 30 januari tegemoet zien (uren op 6 januari 2014).

Wij verwachten van u dat uiterlijk 14 februari het resultaat van uw werkzaamheden bij de afdeling Middelen, cluster Advies & Control, is ingeleverd.

Ambtelijk:

❖	3 januari 2014	uiterste datum fiatteren urenstaten door afdelingen
❖	6 januari 2014	verspreiding concept uren naar afdelingen
❖	8 januari 2014	uiterste datum <i>registreren</i> facturen investeringskredieten 2013
❖	9 januari 2014	reacties concept uren van afdelingen aan Middelen (cluster A&C)
❖	10 januari 2014	definitieve uren naar afdelingen
❖	10 januari 2014	laatste dag <i>verwerking</i> investeringskredieten 2013
❖	17 januari 2014	uiterste datum <i>registreren</i> van facturen/nota's (exploitatie 2013)
❖	23 januari 2014	uiterste datum <i>verwerken</i> facturen/nota's (exploitatie 2013)
❖	23 januari 2014	laatste dag aangeven verplichtingen 2013 <i>te betalen/te vorderen</i> die nog verwerkt kunnen worden in de te verstrekken overzichten.
❖	23 januari 2014	laatste dag aangeven verplichtingen <i>ontvangen bedragen met een specifiek bestedingsdoel</i>
❖	30 januari 2014	aanlevering concept kostenplaatsen en exploitatie aan afdelingen.
❖	4 februari 2014	teruglevering reacties concept kostenplaatsen en exploitatie aan afdeling Middelen (cluster A&C)
❖	6 februari 2014	definitieve cijfers kostenplaatsen en exploitatie naar afdelingen
❖	14 februari 2014	indienen 3 ^e marap 2013
❖	21 februari 2014	concept uitvoeringsinformatie 2013 gereed
❖	5 maart 2014	behandeling in S&H
❖	3 november 2014	laatste dag aangeven verplichtingen reserve jaarovergang 2014
❖	26 november 2014	aanleveren begrotingswijziging <i>reserve jaarovergang</i> voor B&W

Bestuurlijk:

❖	11 maart 2014	vaststelling uitvoeringsinformatie 2013 door college van B&W
❖	2 december 2014	vaststellen begrotingswijziging reserve jaarovergang door B&W

2 VERANTWOORDING

2.3 Jaarstukken 2013

Doel jaarstukken:

Instrument voor verantwoording en analyse van het college over:

1. *de mate waarin doelstellingen zijn gerealiseerd;*
2. *de wijze waarop getracht is de beoogde maatschappelijke effecten te bereiken;*
3. *de gerealiseerde baten en lasten*

Jaarstukken (jaarverslag en jaarrekening)

In het BBV zijn de voorgeschreven instrumenten voor de raad het jaarverslag en de jaarrekening (BBV = Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten). Voor het college is dit de uitvoeringsinformatie (zie hoofdstuk 2.2). Vorm en inhoud van de jaarstukken en begrotingsstukken zijn identiek. De programmaverantwoording is de spiegel van de programmabegroting.

Jaarverslag

Het jaarverslag bestaat uit de programmaverantwoording en de paragrafen. In de programma-verantwoording moeten de 3 W-vragen uit de programmabegroting worden beantwoord. Er moet dus per programma verantwoording worden afgelegd over:

- “Wat hebben we bereikt?” Hebben we bereikt wat we ons hadden voorgenomen? Dus de mate waarin doelstellingen zijn gerealiseerd;
- “Wat hebben we daarvoor gedaan?” Wat is daarvoor uitgevoerd? De wijze waarop geprobeerd is de maatschappelijke effecten te bereiken, die we voor ogen hadden, en;
- “Wat heeft het gekost?” De gerealiseerde baten en lasten.

Daarnaast moet in de paragrafen worden gerapporteerd aan de hand van de uitgangspunten van de begroting.

In bijlage 7.6 bij deze kaderbrief staat van welke afdelingen welke bijdragen worden verwacht. Onderlinge afstemming zal in veel gevallen nodig zijn. Binnen een programma zijn vaak meer afdelingen verantwoordelijk voor deelgebieden.

Jaarrekening

De jaarrekening bestaat uit de programmarekening met toelichting en de balans met toelichting. De programmarekening is de tegenhanger van het overzicht van baten/lasten uit de programmabegroting. De balans is de tegenhanger van de uiteenzetting van de financiële positie uit de programmabegroting, alleen is de balans uitgebreider. Dit is de cijfermatige verantwoording.

In de programmarekening moeten in ieder geval de volgende onderdelen staan:

- de gerealiseerde baten en lasten per programma;
- een overzicht van de gerealiseerde algemene dekkingsmiddelen;
- het gerealiseerde resultaat voor bestemming;
- de werkelijke toevoegingen en onttrekkingen aan reserves;
- het gerealiseerde resultaat na bestemming.

Daarnaast is een toelichting vereist met een analyse van de afwijkingen tussen de begroting (na wijziging) en de programmarekening. Ook moet er een overzicht in staan van de aanwending van het bedrag voor onvoorzien én een overzicht van de incidentele baten en lasten.

De jaarstukken zijn bedoeld als een politieke evaluatie op het gevoerde financieel-economisch beheer. De informatie is bedoeld als een evaluatief en soms zelfs subjectief stuk in een terug- en vooruitblikkend perspectief. Het vooruitblikken komt meestal maar marginaal of in het geheel niet aan bod. Het verzoek is dan ook in het jaarverslag 2013 aan dit aspect de nodige aandacht te besteden.

Januari is de maand waarin u uw aandeel voor het jaarverslag op moet stellen, net zoals dit vorig jaar het geval was. We hebben dit in januari ingepland, zowel om planningstechnische redenen als om reden van actualiteit.

Samengevat geven wij weer, wanneer en welke verantwoordingsactiviteiten van u worden verwacht:

Ambtelijk:

❖	6 januari 2014	uitzetten format
❖	17 januari 2014	indienen jaarverslag 2013, te weten Programmaverantwoording, Paragrafen en de Programmarekening met Balans en toelichtingen.
❖	5 maart 2014	behandeling concept-jaarstukken 2013 in S&H
❖	5 maart 2014	verzenden concept-jaarstukken 2013 aan college
-

Bestuurlijk:

❖	11 maart 2014	behandeling jaarstukken 2013 door college van B&W
❖	13 maart 2014	verzending jaarstukken 2013 aan de Raad
❖	25 maart 2014	technische behandeling van de jaarstukken 2013
❖	26 maart 2014	raadsbehandeling
-

3 PLANNING

3.1 Voorjaarsnota 2014 (Planperiode 2015-2018)

Doel voorjaarsnota:

Instrument (voortschrijdende 4 jarige budgetprognose) voor strategische beleidsbepaling, middellange termijnplanning en integrale afweging (politiek gezien het zwaartepunt binnen de cyclus).

Algemeen

De voorjaarsnota geeft inzicht in de beleidsmatige ontwikkelingen. Hierbij hoort ook een financiële doorkijk voor de planperiode. In dit geval dus 2015-2018. Deze systematiek wordt dit jaar voortgezet. De voorjaarsnota staat gepland in de raad van 3 juli.

Het accent van de planning&controlcyclus ligt op de voorjaarsnota. Bij de voorjaarsnota worden de algemene en financiële beschouwingen gehouden. Reden hiervoor is dat er dan meer tijd is voor discussie en het college zo tijdig weet in welke richting de begroting moet worden opgesteld. Bij de voorjaarsnota zal de raad een integrale afweging moeten maken of er voor alle beleidsterreinen voldoende financiële ruimte is. Kortom de raad geeft in de voorjaarsnota aan wat hij wil en er voor over heeft. Het college geeft vervolgens in de begroting aan wat naar zijn inzicht de meest effectieve en efficiënte inzet van middelen is.

Resultaten project “de eerste twee w-vragen”.

Het vaststellen van de nieuwe missie/visie in de vorm van een “Gezamenlijke ambitie” heeft geleid tot nieuwe doelen en prestatie-indicatoren bij de voorjaarsnota 2012. Dit betrof de invulling van “Wat willen we bereiken”. Met ingang van de programmabegroting 2013 is invulling gegeven aan “Wat gaan we daarvoor doen”. Deze methodiek, waarbij de raad de vast te stellen doelstellingen, effecten en meetbare indicatoren bepaalt, zal in de volgende voorjaarsnota’s worden voortgezet.

Inhoud voorjaarsnota

De verkiezingen spelen een rol bij deze voorjaarsnota. Het nieuwe coalitieakkoord 2014-2018 zal zijn vertaling moeten krijgen in de voorjaarsnota 2014. Met het vaststellen van dit akkoord zal de richting voor de komende jaren bepaald worden. De geformuleerde doelen gaan naar verwachting verder dan de financiële mogelijkheden. Hierdoor moeten blijvend prioriteiten worden gesteld en keuzes in tijd worden gemaakt (zie ook bijlage 7.3).

De nadruk ligt op “wat wil de raad bereiken”. Het benoemen van de maatschappelijke effecten gaat op basis van de volgende uitgangspunten:

- Wat willen we bereiken
- Wanneer is het doel bereikt/hoe meten we het resultaat
- Welke speerpunten/prioriteiten wil de raad volgen
- Wat mag het kosten.

Mutaties in het onderdeel “wat willen we bereiken” kunnen alleen in de voorjaarsnota plaatsvinden.

Daarom leggen we dit onderdeel nu voor om te actualiseren. Het gaat hier om de analyse van de doelstellingen en indicatoren zoals deze zijn opgesteld door de (nieuwe) raad.

Daarnaast krijgt u het onderdeel “wat gaan we daarvoor doen” om te actualiseren. Hier gaat het om de vraag of de kopjes onder dit onderdeel (nog) in de juiste relatie staan tot de doelstellingen van de raad.

Dit betekent dat deze voorjaarsnota bestaat uit de volgende onderdelen:

1. Begrotingsbeeld 2015-2018

Hierin moet een algemeen beeld worden geschetst van het begrotingsperspectief.

2. Berekening van de budgettaire ruimte.
Voor dit onderdeel zijn met name van belang de ontwikkeling van het gemeentefonds (exclusief de gevolgen van de mei-circulaire), gemeentelijke belastingen, de kapitaallasten en overige ontwikkelingen die substantiële invloed hebben, zoals de areaalaccessen en de autonome ontwikkelingen.
3. Ontwikkelingen per programma
Hier hoort het voortschrijdend inzicht te komen van de programma's uit de programmabegroting 2014, vertaald naar de volgende criteria:
 - wat willen we bereiken (maatschappelijk effect) met welk meetbaar effect.
 - ombuigingen
 - uitzettingen (wensen)Gelet op de financiële positie kunnen alleen die activiteiten worden aangedragen die min of meer noodzakelijk zijn.
4. Paragrafen
5. Ruimtevragende projecten
In dit onderdeel komt de samenvatting van de wensen voor de komende planperiode.
6. Meerjarenbeeld, conclusies en voorstellen.
In deze paragraaf wordt het financiële meerjarenbeeld voor de planperiode geschetst en waar nodig toelicht.

Autonome ontwikkelingen/areaalaccessen/vervangingsinvesteringen.

- Wat is een autonome ontwikkeling: lastenverzwaring als gevolg van wetgeving (bijvoorbeeld: de gevolgen van de drie decentralisaties).
- Wat zijn areaalaccessen: ontwikkelingen door groei/uitbreiding of krimp, die komen door mutaties in taken. Voorbeelden daarvan zijn: hogere onderhoudskosten voor wegen, riolen door uitvoering van bestemmingsplannen.
- Vervangingsinvesteringen: (meerjarige) vervangingsinvesteringen zijn investeringen die de continuïteit van de (normale) bedrijfsvoering moeten waarborgen (gemeentehuis, werkplaats, bedrijfsmiddelen en automatisering). Elk begrotingsjaar wordt een lijst van vervangingsinvesteringen vastgesteld, waarin ook komt te staan in welk jaar deze investeringen nodig zijn.
- Uitbreidingsinvesteringen en investeringen op basis van (deels nog te maken) beheerplannen vallen dus niet onder deze categorie. Uitbreidingsinvesteringen worden bij de uitzettingen (wensen) opgenomen (zie hiervoor ook bijlage 7.4).

Voor het overige is het noodzakelijk om terughoudend te zijn met het opvoeren van autonome ontwikkelingen die beslag op de financiële middelen leggen. Aanvragen dienen kritisch te worden gewogen, gelet op de financiële situatie.

Verzoeken om budgetten te verhogen, als gevolg van autonome ontwikkelingen en areaalaccessen, moet u per aanvraag indienen bij de afdeling Middelen. In de toelichting moet u de noodzaak onderbouwen. De afdeling Middelen verzamelt de aanvragen, beoordeelt ze en koppelt terug naar de afdeling. Daarna gaat het geheel naar het college van B&W voor beoordeling.

Nieuwe ontwikkelingen

In de voorjaarsnota 2013 (planperiode 2014-2017) zijn de ingediende structurele wensen voor het jaar 2015 niet gehonoreerd, maar afhankelijk gesteld van de mogelijkheden binnen de post onvoorzien structureel. In de meerjarenvisie is tot en met 2017 in principe structureel jaarlijks € 125.000 beschikbaar. De inzet van de middelen in de jaarschijven 2015, 2016 en 2017 is nog niet bestemd, met het oog op de gemeentelijke financiële positie. Hier is het laatste woord nog niet over gezegd. Wij verwijzen u in dit kader naar de bijlage 7.3. In de voorjaarsnota 2014 zal daarom opnieuw een integrale afweging plaatsvinden.

Nieuwe ontwikkelingen die gewenst zijn zullen apart en per verslagjaar moeten worden ingediend bij de afdeling Middelen. Uiteraard na een kritische beoordeling en goed onderbouwd. Daarbij hoort een gemotiveerde toelichting waaruit moet blijken waarom deze wens gehonoreerd moet worden.

Uiteraard zullen alle wensen moeten passen binnen de ruimte voor nieuw beleid. Alle verzoeken gaan, van advies voorzien door de afdeling Middelen, naar het college van B&W ter beoordeling.

Ombuigingen

De getroffen maatregelen uit het ingezette traject van ombuigingen en uitzettingen (1^e fase) omvat de periode 2011 t/m 2014. In 2010 is besloten tot bezuinigingen voor een bedrag t/m 2014 van € 1.851.000. De tweede fase bezuinigingen heeft een omvang van € 1.060.000 en gaat over de periode 2012 t/m 2015.

De nieuwe raad zal over een nieuw bezuinigingstraject een besluit moeten nemen.

Samengevat dienen de volgende producten te worden geleverd:

Ambtelijk:

- ❖ **13 maart 2014** uitlevering door Middelen van de basisinformatie voor de autonome ontwikkelingen, areaalaccessen, vervangingsinvesteringen en overige cijfers.
 - ❖ **19 maart 2014** verkiezingen
 - ❖ **27 maart 2014** inleveren bij Advies & Control een overzicht van de:
 - verwachte autonome ontwikkelingen
 - areaalaccessen
 - vervangingsinvesteringen
 - ❖ **1 april 2014** uitlevering door Middelen van de maatschappelijke effecten en meetbare effecten per programma
 - ❖ **8 april 2014** inleveren bij Advies & Control een overzicht van de:
 - wensen met toelichting
 - uitbreidingsinvesteringen/nieuwe investeringen met toelichting
 - actualisatie (jaarschijf 2018) van de maatschappelijke en meetbare effecten per programma
 - ❖ **16 april 2014** behandelen autonome ontwikkelingen enz in S&H
-

Bestuurlijk:

- ❖ **22 april 2014** vaststelling autonome ontwikkelingen/areaalaccessen/vervangingsinvesteringen door B&W
 - ❖ **11/17 juni 2014** vaststelling door college van B&W
 - ❖ **19 juni 2014** verzending voorjaarsnota aan de Raad
 - ❖ **3 juli 2014** raadsbehandeling van de voorjaarsnota 2014
-

4 VERANTWOORDING

4.1 Maraps en Beraps 2014

Doel marap en berap:

- ❖ Marap
instrument waarin afdeling rapporteert over de ontwikkeling en afwijking van afdelingsproductie en budgetten, om op die manier actueel inzicht te bieden en dus tijdige (bij)sturing mogelijk te maken.
- ❖ Berap
instrument om de raad tijdens het verslagjaar de benodigde informatie te verstrekken, teneinde zijn rol als controlerende orgaan mogelijk te maken

De vorm van de gestandaardiseerde managementrapportage (marap) is nu vrijwel definitief. Wat de inhoud betreft zijn er nog een aantal verbeterpunten.

Marap's

De indeling van de marap blijft voorlopig ongewijzigd. De inhoud is als volgt:

1. Inleiding
2. Missie/Visie
3. Personeel
4. Informatievoorziening
5. Organisatie
6. Afdelingsproductie
7. Productgroepen
8. Bestuursrapportage
9. Samenvatting en aanbevelingen.

De afdeling Middelen vult de vaste gegevens in: dit zijn in de hoofdstukken 6 en 7 de ramingen (na begrotingswijziging) en de realisatie van de productgegevens en investeringen. Dit alles om een snelle levering van de gegevens te kunnen realiseren. Dat komt de eenvormigheid en de informatieve waarde ten goede.

Productgroepen (hoofdstuk 7)

De velden: 'in concernmarap (j/n)' en 'begrotingswijziging (j/n)' moeten verplicht worden ingevuld. Daarbij is het erg belangrijk dat de toelichtende teksten en de cijfers exact op elkaar aansluiten.

Als er sprake is van een financiële mutatie (begrotingswijziging) is vaak zowel uit tekst als uit cijfers niet op te maken of er sprake is van een structurele of incidentele mutatie. Daarom is dit ook als verplicht in te vullen onderdeel toegevoegd.

In het blokje "Verwacht saldo 31-12" dient men aan te geven de verwachte *afwijking* ten opzichte van de raming. Hiervoor is dan eventueel een begrotingswijziging nodig en de tekst in de toelichting zal dat moeten staven.

Om administratieve lasten (lees begrotingswijzigingen etc.) te voorkomen maken we geen begrotingswijzigingen bij incidentele afwijkingen van minder van € 5.000. Om dezelfde redenen willen we voor structureel doorwerkende begrotingswijzigingen een ondergrens hanteren van € 1.000.

Samengevat wordt per product aangegeven:

- het saldo van de verwachte afwijking per 31 december
- of er wel of geen begrotingswijziging moet worden gemaakt
- of de begrotingswijziging structureel of incidenteel is
- of er wel of niet gegevens moeten worden opgenomen in de concernmarap.

Een begrotingswijziging betekent *altijd* opname in de concernmarap.

Investerings (hoofdstuk 7)

Belangrijk blijft het invullen van de gegevens “afgerond (j/n)”. Wanneer een investering wordt afgesloten moet deze altijd vermeld worden in de concernmarap.

Bij “aangegane verplichtingen” en “opmerkingen” is ruimte voor toelichting. Als het krediet kan worden afgesloten moet hier de eindverantwoording worden ingevuld.

Met ingang van 2014 zal in een aparte paragraaf aandacht worden besteed aan de verantwoording van de rijks- en provinciale subsidies/uitkeringen, die in de SISA-bijlage bij de jaarrekening horen.

Bestuursrapportage (hoofdstuk 8)

Dit hoofdstuk van de marap wordt gebruikt om de berap op programmaniveau in te richten. Schenk met name aandacht aan de 3-w’s; “wat hebben we bereikt”; “wat hebben we daarvoor gedaan” en “wat heeft het gekost”. Volgens het credo “geen bericht is goed bericht” komen alleen de geconstateerde substantiële afwijkingen in de berap.

Samenvattingen en aanbevelingen (hoofdstuk 9)

Van belang is om dit hoofdstuk uniform in te vullen volgens het geldend format.

De drie onderdelen die gevuld moet worden zijn:

- producten/planning
- programmakosten
- productiekosten

Rapportagemomenten

- de eerste rapportage in 2014 vindt plaats over de periode januari t/m april en moet uiterlijk 20 mei worden ingediend;
- de tweede rapportage (over de periode t/m augustus) wordt uiterlijk 22 september verwacht.
- de derde rapportage is de rapportage die hoort bij de jaarstukken bij de jaarrekening.
- behandeling in zowel het college als de raad vindt aansluitend aan de indiening plaats en is de zorg voor de afdeling Middelen.

De afdeling Middelen, cluster Advies & Control, verstrekt u 14 dagen van tevoren (5 mei/ 8 september) de benodigde overzichten van zowel uren als budgetten.

Wij willen u er nogmaals op wijzen dat een tijdige indiening van belang is voor de informatieve waarde van de rapportage. Immers de laatst ingediende afdelingsmarap bepaalt het moment waarop verdere verwerking mogelijk is.

Concernmarap

In de marap van de afdeling kunt u aangeven welke producten specifiek onder de aandacht van het college moeten komen, en dus in de concernmarap moeten worden opgenomen. Dit geldt in ieder geval voor de producten waarvoor een begrotingswijziging wordt voorgesteld. Daarnaast staan in de concernmarap de concernbrede analyses van personeelskosten, algemene uitkering e.d.

Berap’s

De informatie voor het bestuur komt uit de afdelingsmarap’s (hoofdstuk 8). Enerzijds voor het college (sturingsinformatie voor de uitvoering van beleid) en anderzijds voor de raad (kaders en controle in de vorm van een bestuursrapportage). Daarbij is er sprake van verplichte informatie op grond van de verordening, zoals die is vastgesteld op basis van artikel 212 van de Gemeentewet, en van niet-verplichte informatievoorziening.

Wat betreft de verplichte informatie verwijzen wij naar de betreffende verordening. Voor de niet verplichte informatie dient u goed af te wegen wat voor de raad (politiek) relevant is. Hiervoor is het hebben van een politieke antenne van belang.

In de berap's is tot op heden nog weinig aandacht besteed aan de ontwikkeling met betrekking tot de paragrafen. Gezien de risico's die worden gelopen en de samenhang met de programma's is het van wezenlijk belang hieraan de nodige aandacht te besteden. Daarom dient u in uw periodieke marap, hoofdstuk berap, aandacht te schenken aan ontwikkelingen binnen de voorgeschreven paragrafen van de programmabegroting.

Hierna samengevat nogmaals de "highlights" voor de Berap zoals deze in de vergadering van het S&H van 18 november 2009 zijn besproken:

"De rapportages gaan in op afwijkingen, zowel wat betreft de lasten, de geleverde goederen en diensten en (indien daar aanleiding voor is) de maatschappelijke effecten. In de rapportages wordt in ieder geval aandacht besteed aan afwijkingen van:

- a. inkomsten uit de algemene uitkering;
- b. de rente-ontwikkeling op de kapitaalmarkt;
- c. resultaten uit grondexploitatie;
- d. realisatie op begrote subsidieverwachtingen.

Daarnaast worden ontwikkelingen met een politiek gevoelig karakter beschreven. Tevens wordt van de speerpunten van de raad de stand van zaken weergegeven."

In de raadscommissie van 13 oktober 2011 is ook afgesproken dat in de berap (en het jaarverslag) volgens een vast format een aantal projecten zullen worden gevolgd:

1. projectbeschrijving
2. ontwikkelingen/voortgang
3. financiële ontwikkelingen/stand van zaken
4. verwachtingen
5. risico's/bedreigingen.

Dit is inmiddels ingebed in de beraps en het jaarverslag.

Samengevat zijn de volgende data van belang:

Ambtelijk:

❖	5 mei 2014	de afdeling Middelen verstrekt afdelingen overzichten van budgetten en uren over de periode 1 januari tot 1 mei 2014 (t/m week 17) én het format van de berap
❖	20 mei 2014	afdelingen dienen hun 1 ^e marap in bij Middelen
❖	28 mei 2014	behandeling 1 ^e marap in S&H
❖	8 sept 2014	de afdeling Middelen verstrekt afdelingen overzichten van budgetten en uren over de periode 1 januari tot 1 september 2014 (t/m week 35) én het format van de berap
❖	22 sept 2014	afdelingen dienen hun 2 ^e marap in bij Middelen
❖	1 oktober 2014	behandeling 2 ^e marap in S&H

Bestuurlijk:

❖	3 juni 2014	vaststelling 1 ^e marap door het college van B&W
❖	3 juli 2014	behandeling 1 ^e berap door de Raad
❖	7 oktober 2014	vaststelling 2 ^e marap door het college van B&W
❖	23 oktober 2014	behandeling 2 ^e berap door de Raad

5 PLANNING

5.1 Uitvoeringsinformatie/productenraming 2015

Doel productenraming:

de vertaling van de programmabegroting waarin het college wordt geautoriseerd tot het uitvoeren van de omschreven activiteiten tegen de daarvoor beschikbaar gestelde middelen.

Algemeen

Het vertrekpunt voor de productenraming is de voorjaarsnota. De productenraming moet dus (uitgezonderd eventuele herschikking van cijfers) aan te sluiten op het geformuleerde beleid en de daarbij behorende financiële vertaling van de voorjaarsnota. Het enige verschil tussen de cijfers van de voorjaarsnota en de productenraming is de aanpassing van het loon- en prijsniveau 2013 (zoals verwerkt in de begroting 2014) naar het loon- en prijsniveau 2014 (zoals te verwerken in de productenraming 2015).

Dit onder het voorbehoud van (autonome) ontwikkelingen, die zijn opgetreden in de periode na het opmaken van de voorjaarsnota en het tijdstip van het opstellen van de productenraming. De (financiële) effecten van die ontwikkelingen moeten afzonderlijk te worden onderbouwd en toegelicht voor de productenraming.

Producten

De nu gehanteerde producten zijn grotendeels afgeleid van de functionele indeling, zoals die is geformuleerd in de ministeriële Regeling Informatie voor derden (Iv3). Deze zullen nog moeten worden omgevormd tot werkelijke producten. De voorbereiding hiervan ligt bij de afdeling Middelen en is mede afhankelijk van de door de raad geformuleerde wensen die hun vertaling kennen in het coalitieakkoord 2014-2018. De wijze waarop de vertaalslag van raadsprogramma via de programmabegroting naar producten vorm moet krijgen, zal moeten worden vormgegeven door het S&H en de betrokken afdelingen. Dit proces moet ook worden gezien in het licht van de voorgenomen fusie per 1-1-2018.

Productenraming

Voor het cijfermatige deel van de programmabegroting 2015-2018 hoeft u alleen voor 2015 de cijfers op detailniveau in te leveren. Hiervoor krijgt u van de afdeling Middelen een prognose van deze cijfers, gebaseerd op de begrotingscijfers over 2014 inclusief wijzigingen en gecorrigeerd voor eenmalige bijstelling(en). Ook zijn verwerkt de voorgenomen aanpassing i.v.m. autonome ontwikkelingen en areaalaccessen (gelijk aan de voorjaarsnota 2014).

Voor de planjaren 2016 tot en met 2018 worden de cijfers over 2015, per product (functie), geëxtrapoleerd, tenzij er sprake is van autonome ontwikkelingen of mogelijk andere oorzaken. Als dat het geval is moet u dit gemotiveerd aangeven. Voor de cijfermatige gegevens zie bijlage 7.1.

De eerste (jaar)schijf uit de programmabegroting 2015-2018 vormt de uitvoeringsinformatie/productenraming 2015, het uitvoeringsinstrument voor het college. Het is mogelijk, dat hierin de komende jaren verschuivingen kunnen optreden als gevolg van de vrijheid van het college tot het (her)benoemen van bestaande en nieuwe producten. Besluitvorming hieromtrent moet nog plaatsvinden.

Samengevat dienen de volgende producten te worden geleverd:

Ambtelijk:

- ❖ **1 april 2014** vaststellen formatie 2015 door college van B&W
 - ❖ **9 april 2014** de afdeling Middelen verstrekt afdelingen:
 - een overzicht van de personeelsformatie per 1 januari 2015
 - een overzicht van de te schrijven uren
 - ❖ **18 april 2014** afdelingen leveren de uren in voor 2015 bij Advies & Control
 - ❖ **21 april 2014** de afdeling Middelen verstrekt afdelingen:
 - een overzicht van de in te vullen kostenplaatsen
 - de budgetten van de afdeling
 - een overzicht van de autonome ontwikkelingen en areaalaccessen voor de periode 2015 – 2018 zoals verwerkt in de voorjaarsnota
 - een overzicht van de vervangingsinvesteringen 2015 – 2018
 - ❖ **2 mei 2014** afdelingen leveren bij Advies & Control in:
 - de cijfers voor de productenraming 2015
 - de eventuele aanvullingen op autonome ontwikkelingen en areaalaccessen
 - correcties op het overzicht van vervangingsinvesteringen
 - indien van toepassing gegevens voor de bijlagen en kerngegevens
 - ❖ **3 september 2014** behandeling uitvoeringsinformatie/productenraming in S&H
-

Bestuurlijk:

- ❖ **9 sep/16 sep 2014** voorlopige vaststelling uitvoeringsinformatie/ productenraming door het college van B&W;
 - ❖ **28 oktober 2014** vaststelling productenraming door het college van B&W
-

5 PLANNING

5.2 Programmabegroting 2015-2018

Doel programma's:

De kaderstellende rol, de allocatie van gelden voor de programma's, de autorisatie van de gelden en de controlerende taak van de raad ondersteunen.

Programmabegroting:

Instrument voor de raad ter bepaling van de 4-jarige budgetprognose.

Dit instrument bestaat uit twee delen, namelijk de meerjarige programmabegroting en de paragrafen.

Programmabegroting (meerjarig)

In de meerjarige programmabegroting stelt de raad het kader vast voor de planperiode 2015-2018.

Daarin moet antwoord worden gegeven op de volgende **W**-vragen.

- Wat willen we bereiken
- Wat gaan we daarvoor doen;
- Wat mag het kosten.

De basis voor de eerste beide vragen is de voorjaarsnota met de doorvertaling naar de programma's. Welke middelen daarmee gemoeid zijn zal in dit stadium moeten worden aangedragen.

De cijfermatige opbouw van de programmabegroting komt voort uit de meerjarige productenraming.

Uitbouw programmabegroting

Aan het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten zijn onder meer gekoppeld de programmabegroting en de productenraming. De programmabegroting 2015 wordt opgesteld conform die actuele voorschriften. De tot programma's³ omgebouwde hoofdfuncties en de tot producten⁴ omgebouwde functies zullen in de komende periode een definitief karakter moeten krijgen. Besloten is de definitieve vorm van de programma's en producten door middel van een groei-model te laten plaatsvinden.

In de cyclus 2014 waarin de (meerjarige) programmabegroting 2015-2018 moet worden voorbereid en vastgesteld zal weer een volgende stap worden gezet. De laatste jaren zijn onderstaande stappen uitgekristalliseerd:

1. Het vaststellen van de nieuwe missie/visie door raad en college in de vorm van een "Gezamenlijke ambitie" heeft geleid tot nieuwe doelen en prestatie-indicatoren bij de voorjaarsnota 2012. De resultaten zijn meegenomen in de Programmabegroting 2013.
2. In de voorjaarsnota vindt de uitwerking van de relevante *meetbare* effecten plaats in de vorm van normen en kengetallen die horen tot het onderdeel "*wat willen we bereiken*".
3. De speerpunten van beleid, die in het begrotingsjaar gerealiseerd gaan worden, zullen in de programmabegroting beschreven moeten worden. Deze activiteiten komen concreet te staan onder het kopje "*wat gaan we daarvoor doen*", dit is de uitwerking voor het college.
4. Daaraan gekoppeld zal aangegeven moeten worden wat de financiële gevolgen van de speerpunten zijn onder de 3^e W "*wat mag het kosten*".

³ Een programma is een samenhangend geheel van activiteiten (programma's worden bepaald door de raad)

⁴ Een product is de eenheid waar programma's in zijn onderverdeeld (producten worden bepaald door het college)

De indeling van de programma's is als volgt:

- Hoofdkenmerken is de inhoud van het programma nog actueel en volstaat de gehanteerde tekst (kort en bondig)
- Bestaand beleid stemt de tekst overeen met de realiteit
- Ontwikkelingen actualiseer de tekst en geef nieuwe ontwikkelingen aan
- Wat willen we bereiken bepaling van normen en kengetallen
- Wat gaan we daarvoor doen concreet aangeven welke activiteiten zullen worden uitgevoerd. (zie toelichting hieronder)
- Wat mag het kosten de omvang van de benodigde middelen.

Voor de duidelijkheid: in de tekst onder de kopjes van het onderdeel "Wat gaan we daarvoor doen" concrete en SMARTe beschrijvingen opnemen. Uit deze beschrijving moet duidelijk blijken, wat het college gaat doen om de door de raad geformuleerde doelstellingen te behalen. Hoe scherper de formulering hoe gemakkelijker en eenduidiger afwijkingen kunnen worden geformuleerd in de berap

Voor de cijfermatige gegevens zie bijlage 7.1 en hoofdstuk 5.2. Uitvoeringsinformatie/Productenraming 2015.

De eerste (jaar)schijf uit de programmabegroting 2015-2018 vormt de Productenraming 2015, het uitvoeringsinstrument voor het college.

Paragrafen

In de voorschriften van het BBV (Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten) staan paragrafen voorgeschreven. In de afzonderlijke paragrafen leggen we de beleidslijnen vast voor de beheersmatige zaken die relevant zijn, en de lokale heffingen. In de begroting staan in ieder geval de volgende paragrafen, tenzij het betreffende aspect bij de gemeente niet aan de orde is:

- Lokale heffingen
- Weerstandsvermogen
- Onderhoud kapitaalgoederen (wegen, riolering, water, kademuurs, bruggen, groen, gebouwen)
- Financiering
- Bedrijfsvoering
- Verbonden partijen
- Grondbeleid.

In het programmaplan staat naast de te realiseren programma's ook een overzicht van algemene dekkingsmiddelen en het bedrag voor onvoorzien.

Het overzicht van algemene dekkingsmiddelen bevat ten minste:

- Lokale heffingen niet bestedingsgebonden
- Algemene uitkeringen
- Dividend
- Saldo van de financieringsfunctie
- Overige algemene dekkingsmiddelen.

In bijlage 7.7 bij deze kaderbrief staat van welke afdelingen bijdragen worden verwacht, inclusief de paragrafen. Een aantal daarvan moet worden geactualiseerd, terwijl voor een aantal andere nog beleid moet worden ontwikkeld.

De indeling is gelijk aan die van de programmabegroting 2014.

Samengevat zijn de volgende data van belang:

Ambtelijk:

❖	2 mei 2014	afdelingen leveren de cijfers aan voor de meerjarige programmabegroting 2015-2018 (zie productenraming)
❖	20 mei 2014	uitzetten format programma's en paragrafen
❖	4 juni 2014	afdelingen leveren de teksten aan voor de programma's en de paragrafen.
❖	3 sep 2014	concept-programmabegroting 2015-2018 in S&H
-

Bestuurlijk:

❖	9 sept/16 sep 2014	voorlopige vaststelling meerjarige programmabegroting door het college van B&W
❖	18 sept 2014	toezending aan de raad (minimaal 4 weken)
❖	14 oktober 2014	technisch vragenuur voor de raad
❖	23 oktober 2014	raadsbehandeling
-

6 PLANNING

6.1 Afdelingsplannen 2015

Doel afdelingsplan:

Instrument om afdelingsproductie aan te sturen en te beheersen: afdeling maakt inzichtelijk wat in 2015 met de bestaande capaciteit (gegeven de vastgestelde begroting 2015) kan worden geproduceerd. Tijdschrijven is een hulpmiddel om inzicht te krijgen in de productiekosten en beheersing daarvan.

De vorm en inhoud van de afdelingsplannen zijn definitief. Het format van de afdelingsplannen en die van de marap komen overeen, met uitzondering van het onderdeel Berap.

De inhoud van de afdelingsplannen bestaat uit de volgende hoofdstukken:

1. Inleiding
2. Missie/visie
3. Personeel
4. Informatievoorziening
5. Organisatie
6. Afdelingsproductie
7. Productgroepen
8. Samenvatting en aanbevelingen

Daarbij moet u er rekening mee te houden, dat de productiekosten (urenverantwoording) in de afdelingsplannen gelijk moet zijn aan de productenraming 2015. Zo blijft er aansluiting met de uren uit het financiële systeem, die u krijgt voor de maraps en de jaarrekening. Ook kunt u de uren uit het afdelingsplan gebruiken als sturing voor de afdelingen.

De urentoedeling uit de afdelingsplannen kan geen basis voor de begroting 2015 vormen, omdat die inleverdatum veel eerder ligt. De afdeling Middelen kan, eventueel op verzoek, een ambtelijke begrotingswijziging maken om de begrote 'productiekosten' in overeenstemming brengen met de afdelingsplannen. In het algemeen kiezen we hier de praktische benadering. De uren uit het afdelingsplan komen in de urenmodule van het financiële systeem. Daarmee krijgen we aansluiting tussen Afdelingsplannen, Begroting (Productenraming), Marap en Rekening.

De afdelingsplannen voor 2015 moeten vóór eind november 2014 worden aangeleverd bij het cluster Advies en Control. Daarna volgt behandeling in het reguliere S&H overleg.

Samengevat dienen de volgende producten te worden geleverd:

Ambtelijk:

- ❖ **27 okt 2014** Middelen levert de gegevens uit voor de afdelingsplannen 2015
 - ❖ **1 dec 2014** afdelingen leveren de afdelingsplannen aan voor 2015
 - ❖ **10 dec 2014** behandeling in S&H
-

Bestuurlijk:

- ❖ **16 dec 2014** vaststelling afdelingsplannen door het college van B&W
-

7 BIJLAGEN

7.1 Cijfermatige basis voor berekeningen

Doel specifieke richtlijnen en kerngegevens:
In deze bijlage vindt u de specifieke richtlijnen en de benodigde kerngegevens die moeten worden gehanteerd als uitgangspunten bij deze kaderbrief

Prijsniveau

De cijfers moeten worden aangeleverd op basis van ongewijzigde prijzen en lonen. Vertrekpunt vormt, ook in deze cyclus, de begroting voor 2014, inclusief de inmiddels vastgestelde begrotingswijzigingen.

Aantal woonruimten

Het aantal woonruimten waarop de Algemene uitkering in de begroting 2014 is gebaseerd bedraagt 9.725. Uitgangspunt voor de komende planperiode is het aantal verwachte woonruimten ultimo 2014. Het onderscheid naar woningen, bijzondere woongebouwen en recreatiewoningen is niet meer van toepassing. De aantallen zullen naar verwachting per 2015 ontleend worden aan de Basisregistratie Adressen en Gebouwen. Wij verwachten een jaarlijkse groei van 25 woningen per jaar, gezien de economische ontwikkelingen. In de ramingen houden we voorlopig nog rekening met onderstaande aantallen.

Aantal inwoners

In de begroting 2014 is het aantal inwoners geraamd op 20.500. De werkelijke stand per 1 december 2013 was 20.476. Schatting ultimo 2013 afgerond 20.456. Wij zijn dus wederom een krimpgemeente in 2013. Voor de overige planjaren wordt voorlopig nog uitgegaan van een stabiel beeld. Hiernaast staat de schatting van de ontwikkeling van het inwonersaantal die gehanteerd moet worden.

	Woonruimten		Inwoners	
Jaar	Begr '14	Begr '15	Begr '14	Begr '15
2014	9.725		20.500	
2015	9.750	9.750	20.500	20.500
2016	9.775	9.775	20.500	20.500
2017	9.800	9.800	20.500	20.500
2018		9.825		20.500

Nieuw beleid

Op basis van de vastgestelde voorjaarsnota 2013 (punt 7.3 Voorstellen) is besloten de structurele ruimte voor nieuw beleid in meerjarenperspectief te bepalen op € 125.000 per jaar. Hierop zijn in mindering gebracht de ingevulde wensen.

In de Programmabegroting 2014, meerjarenraming 2015-2017, is opgenomen dat er pas extra ruimte voor nieuw beleid beschikbaar is nadat aanvullende bezuinigingen zijn aangegeven én gerealiseerd.

Renteontwikkeling

Over de gehele planperiode dient voor onderstaande activiteiten, conform de door de raad op 4 april 2013 vastgestelde Notitie Reserves en Voorzieningen 2013-2016, te worden gerekend met een rentepercentage van 6%. Hoewel de werkelijke rente zich gedurende het hele jaar 2013 onder dit niveau heeft bevonden achten wij het noodzakelijk (mede op basis van het voorzichtigheidsbeginsel) gelijke tred te houden met het rentepercentage behorende bij de gemeentelijke funding.

Het college zal in 2014 met een voorstel komen over de hanteren rekenrente.

Percentage t.b.v.

- Investeringsrenten als rente over nieuwe investeringen dient over de planperiode een percentage van 6% te worden aangehouden.
- Reserves en Voorzieningen het te hanteren rentepercentage voor de interne financiering (reserves en voorzieningen) is eveneens bepaald op 6%.
- Grondexploitatie Over de kredietverstrekking in het kader van de (voor)financiering

- Grondbank van de grondexploitatie(s) wordt eveneens gerekend met 6%.
over de kredietverstrekking in het kader van de grondbank wordt met een interne rekenrente van 6% gerekend terwijl met de betrokken partijen een rekenrente is afgesproken van 5,5%.

Belastingtarieven:

De laatste jaren wordt zowel voor de OZB als voor de rioolrechten een inflatieverhoging doorberekend in het tarief. Basis hiervoor is het CPB-percentage van twee jaar voor het begrotingsjaar (t-2), in dit geval dus 2013. Voor 2014 is dit percentage (voorlopig) 1,5 %.⁵

- OZB er dient voor 2015 te worden gerekend met een tariefsverhoging van (voorlopig) 1,5%.
- Afvalstoffenheffing het tarief wordt vastgesteld op basis van 100% kostendekking.
- Rioolrechten er dient voor 2015 te worden gerekend met een tariefsverhoging van (voorlopig) 1,5%.
- Overige rechten en Belastingen er wordt op voorhand niet uitgegaan van tariefsverhogingen.

Richtlijnen voor het verlenen van budgetsubsidies

Voor instellingen waarbij de loonkosten minder dan 25 % van de totale kosten bedragen wordt geïndexeerd conform de CPI index op basis van t-2.

Voor instellingen waarbij de loonkosten meer dan 25 % van de totale kosten bedragen is in november 2008 een aangepaste systematiek van indexeren bepaald. Bij deze instellingen wordt een splitsing gemaakt tussen prijsgevoelige kosten en loonkosten.

De prijsgevoelige kosten worden geïndexeerd conform de CPI index op basis van t-2. De loonkosten worden geïndexeerd conform het CAO percentage op basis van t-1. Uitgangspunt voor de berekening is de begroting van het jaar voorafgaand aan het betreffende jaar (t-1).

Tevens wordt bepaald welk aandeel de gemeentelijke subsidie heeft in de totale inkomsten, dit wordt uitgedrukt in een percentage. De ophoging van de gemeentelijke subsidie is het berekende indexbedrag maal dat percentage. Naderhand vindt er geen verrekening plaats.

⁵ Volgens de Macro Economische Verkenning 2014 van het Centraal Plan Bureau van september 2013 wordt een inflatiepercentage over 2013 van 2,75 % verwacht, dit betreft de ConsumentenPrijsIndex (Bijlage 2 Kerngegevens voor Nederland - CPI 2013).

De septembercirculaire 2013, tabel 8.1 geeft een percentage van 1,5% aan voor 2013, dit is de index voor het Bruto Binnenlands Product (MEV - Bijlage 8 Kerngegevens collectieve financiën – BBP 2013).

BIJLAGEN**7.2 Aanvulling op verantwoording****Reserve jaarovergang**

Het gaat hier om (deels) over te boeken exploitatiebudgetten die om plausibele redenen nog niet konden worden aangewend voor het bestemde doel, met een minimum van € 10.000.

Een gegronde reden met een zorgvuldige onderbouwing van de bijzondere omstandigheden is vereist!

Let wel, dit is de enige mogelijkheid om de (deel)budgetten op deze manier via de reserve jaarovergang over te boeken. Het bijbehorende voorstel (en de daarbij behorende begrotingswijziging) moet in de decemberraad behandeld worden, vandaar de inleverdatum 1 november.

“Nog te betalen/vooruit ontvangen” en “nog te ontvangen/vooruitbetaald”

Lopende verplichtingen per ultimo december, die nog niet hebben geleid tot een factuur, moeten voor 23 januari 2014 volledig onderbouwd middels documentatie (bestelling offerte etc.), aan het cluster A&C worden aangeleverd. De eis is, dat de uitvoering aantoonbaar voor minimaal 50% moet zijn gerealiseerd in het oude jaar. Deze aangegane verplichtingen worden in de jaarrekening opgenomen in het passief van de balans onder “nog te betalen”.

Hetzelfde geldt voor de te verwerken inkomsten welke worden opgenomen onder “nog te ontvangen”.

“Ontvangen bedragen met een specifiek bestedingsdoel”

Posten met een bestedingsverplichting en een terugbetalingsverplichting, zoals bijvoorbeeld onderwijsachterstandenbeleid. Ook hiervoor geldt de inleverdatum 23 januari 2014, uiteraard met onderbouwing.

Verantwoording projecten

In de raadscommissie van 13 oktober 2011 is afgesproken dat in de berap (en het jaarverslag) volgens een vast format een aantal projecten zullen worden gevolgd:

1. projectbeschrijving
2. ontwikkelingen/voortgang
3. financiële ontwikkelingen/stand van zaken
4. verwachtingen
5. risico's/bedreigingen.

De volgende projecten vallen onder deze verantwoording:

1. Waddenglas
2. Rondweg
3. Franeker Zuid
4. Kie 1 en 2
5. gebiedsproces Franekeradeel en Harlingen
6. de ontwikkelingsvisie Tzummarum.

Het college en de raad kunnen andere vergelijkbare projecten aan deze lijst toevoegen.

BIJLAGEN**7.3 Procedure structureel begrotingsevenwicht**

Doel: ombuigingstraject
Een procedure voor bezuinigingsvoorstellen om begrotingsruimte te creëren.

Visie

Met het vaststellen van het raadsprogramma/coalitieakkoord 2014-2018 zal de richting van de gemeente Franekeradeel voor die jaren worden bepaald. De daarin opgenomen prioriteiten zullen - financieel- worden vertaald in de voorjaarsnota en in de begroting.

Procedure structureel begrotingsevenwicht

In de programmabegroting is het volgende procedurevoorstel opgenomen om structureel begrotingsevenwicht te kunnen handhaven.

1. De berekende budgettaire ruimte in het laatste jaar van de planperiode bepalend moet zijn voor de inzet van structurele middelen gedurende die periode;
2. Van de berekende ruimte in het vierde jaar maximaal 50% structureel kan worden ingezet;
3. Bij een gepland tekort in het vierde jaar een plan moet worden gemaakt waarmee dat tekort in de jaren 1 tot en met 3 wordt weggewerkt;
4. Eenmalige middelen, binnen de mogelijkheden van het BBV, incidenteel ingezet kunnen worden om bijvoorbeeld achterstanden in beheer weg te werken.

Stand van zaken meerjarenraming 2014

Het tekort in de meerjarenraming 2014 bedraagt in 2017 €1.365.000. In dit negatieve saldo is nog voor € 374.000 aan bezuinigingen verwerkt. De laatste maatregelen die nog vertaald moeten worden in concrete actie's zijn opgenomen in 2014 of 2015. In de voorjaarsnota 2013 zijn deze maatregelen per programma zichtbaar.

De maatregelen op rijksniveau (o.a. decentralisaties) zijn voorlopig berekend op € 450.000. Deze maatregelen kunnen echter hoger of lager uitvallen. De financiële uitkomsten van de herrekening van de beheerplannen zal waarschijnlijk extra druk op de gemeentelijke middelen leggen. Tevens zijn fluctuaties in de saldo van de reserves en voorzieningen van invloed op de post bespaarde rente en daarmee dus ook op het exploitatiesaldo.

Mocht de gemeente er niet in slagen verdere bezuinigingen te realiseren dan zal er geen of onvoldoende financiële ruimte zijn om het voorgenomen nieuw beleid uit te kunnen voeren. Nieuw beleid is om die reden de sluitpost van de gerealiseerde bezuinigingen en kan pas worden uitgevoerd worden als er financiële ruimte is.

BIJLAGEN

7.4 Meerjarenplan vervangingsinvesteringen 2015-2018

Doel: planning vervangingsinvesteringen
Onder vervangingsinvesteringen moet worden verstaan:
Investerings die voortvloeien uit de normale bedrijfsvoering uit hoofde van bestaand beleid.
*Investerings die niet aan bovenstaande criteria beantwoorden zijn uitbreidingsinvesteringen, en worden behandeld als **nieuw beleid**.*

Het werken met een systematische meerjarige planning voor de vervangingsinvesteringen zetten we ongewijzigd voort. Vervangingsinvesteringen zijn investeringen die nodig zijn voor de continuïteit van de (normale) bedrijfsvoering. De investeringsplanning bestaat uit de volgende elementen:

- Een vaststelling van de vrijvallende kapitaallasten per jaar over de planperiode.
- Een inventarisatie van de voorziene vervangingsinvesteringen per jaar over de planperiode.
- Per jaarschijf zetten we de uit de vervangingsinvesteringen voortvloeiende kapitaallasten tegenover de vrijval aan kapitaallasten in dat jaar. Dit resulteert in een overschot of een tekort. Bij een tekort over enig jaar zal er een afweging moeten plaatsvinden, of er zal aanvullende dekking moeten worden gezocht.
- Omdat deze exercitie jaarlijks wordt herhaald, heeft de planning een voortschrijdend cyclisch karakter.
- De meerjareninvesteringsplanning wordt jaarlijks bij de Meerjarenraming aan de gemeenteraad voorgelegd.

Bij de opgave van de vervangingsinvesteringen voor de jaren 2015 t/m 2018 maken we gebruik van het bijgevoegde model. Investeringsbedragen baseren op huidige prijzen (vervangingswaarde). De vorig jaar voor de jaren 2014 t/m 2017 opgegeven investeringen moet je weer op nemen in het overzicht, anders komt de voorgenomen investering te vervallen.

De te hanteren afschrijvingstermijnen zijn opgenomen in de door de raad in januari 2013 vastgestelde “Nota Waarden, Activeren en Afschrijven”. In artikel 2 zijn de criteria benoemd voor het activeren. Naast de drempelbedragen voor het activeren worden ook de regels vermeld voor materiële vaste activa. In de regelgeving is sprake van een splitsing in investeringen met een economisch nut en investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut.

Economisch nut	activa die kunnen bijdragen aan het genereren van middelen van de gemeente en/of die verhandelbaar zijn(bijvoorbeeld gebouwen, zwembad e.d.). Voor deze investeringen (onder eventuele aftrek van bijdragen van derden) geldt een ondergrens van € 10.000. Beneden deze grens er sprake van een reguliere exploitatielast.
Maatschappelijk nut	Investerings in de openbare ruimte die geen economisch nut doch uitsluitend een maatschappelijk nut hebben. Voorbeelden van dergelijke activa zijn wegen en pleinen. Wegen, evenals ander activa in de openbare ruimte, zoals bruggen en openbaar groen dienen duidelijk een maatschappelijk nut, maar ze genereren geen middelen. Omdat het hier vaak om omvangrijke bedragen gaat is de ondergrens voor activeren (onder eventuele aftrek van bijdragen van derden en/of bestemmingsreserves) gesteld op € 25.000.

Bij (meerjarige) vervangingsinvesteringen zal gezien de aard van de investeringen bijna altijd sprake zijn van investeringen met een economisch nut.

De afdeling Middelen zal deze uniforme aanvragen bundelen en verwerken in een concept-meerjarenplan vervangingsinvesteringen. Het collegevoorstel zal een weging en zo nodig afweging (in het geval van een ontoereikend budget) bevatten. Door vaststelling van het meerjarenplan zal de gemeenteraad uiteindelijk besluiten welke aanvragen worden gehonoreerd.

Ambtelijk:

❖ **27 maart 2014** indienen van de noodzakelijke vervangingsinvesteringen 2015-2018 (voorjaarsnota 2014)

7.5 Model formulier meerjaren vervangingsinvesteringen 2015-2018

Afdeling _____

Investering		Afschrijvings termijn	Investeringsbedrag			
			2015	2016	2017	2018
1						
2						
3						
4						
5						
6						
7						
8						
9						
10						
11						
12						
13						

BIJLAGEN

7.6 Jaarverslag 2013 - Programmaverantwoording

Voor de **Programmaverantwoording 2013** verwachten we de volgende bijdragen:

Inhoud / Programma	Afd.	Aantal blz.	Aandachtspunten
Inleiding	Middelen	2	BBV, groeipad.
Programma 1: Algemeen bestuur	Samenleving	3	Website, klachtenprocedure, baliefuncties, Rekenkamer, interactieve beleidsontwikkeling. In samenwerking met afdeling Publiekszaken.
Programma 2: Openbare orde en veiligheid	Samenleving	3	Rampenbestrijding, handhaving, gebruiksvergunningen, Wet veiligheidsregio's
Programma 3: Verkeer en vervoer	Ruimte	3	Opstellen categoriseringsplan en GVV, verbeteren bereikbaarheid, stabiliseren verkeersveiligheid.
Programma 4: Economische zaken	Ruimte	3	Upgrading binnenstad, ontwikkelingen bedrijventerrein Kie, relatiebeheer bedrijven, Waddenglas.
Programma 5: Onderwijs	Samenleving	3	Uitvoering OAB-plan, onderwijshuisvesting, uitvoering leerplichtwet.
Programma 6: Cultuur, sport en recreatie	Samenleving	3	Subsidies, bibliotheek, cultuur, sport.
Programma 7: Sociale voorzieningen en maatschappelijke dienstverlening	Samenleving	3	Dienst SoZaWe, welzijn (Skûle, SWO, vluchtelingenwerk, jeugd)
Programma 8: Volksgezondheid en milieu	Ruimte	3	Volksgezondheid, milieubeleidsplan, vergunningverlening, handhaving, geluid, bodem, energie/duurzaam bouwen, afval, GIM, milieucommunicatie, riolering.
Programma 9: Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting	Ruimte	3	Woongebieden, stads- en dorpsvernieuwing. Leefbaarheid, woningmarkt, lokaal akkoord, woonplan, windmolenbeleid, welstandsnota, bestemmingsplannen, handhaving.
Overzicht Algemene Dekkingsmiddelen	Middelen	3	Ontwikkeling A.U. en financiering.
Paragraaf lokale heffingen	Middelen	3	Ontwikkeling (opbrengst, kwijtschelding), lokale lastendruk
Paragraaf: Weerstandsvermogen	Gemeente- werken Ruimte Samenleving Middelen Informatie- voorziening Publiekszaken	3	Risico's, beleid t.a.v. weerstandsvermogen en -capaciteit.

Inhoud / Programma	Afd.	Aantal bld.	Aandachtspunten
Paragraaf: Onderhoud kapitaalgoederen	Gemeente- werken	3	Stand van zaken m.b.t. beheerplannen (wegen, bruggen, kademuren, riolering, water, groen, gebouwen).
Paragraaf: Financiering	Middelen	3	Rente-ontwikkelingen, renterisicobeheer, financiering, treasurybeheer.
Paragraaf: Bedrijfsvoering	Middelen Informatie- voorziening	3	Gerealiseerde ontwikkelingen op het gebied van: - personeelsbeleid, arbeidsomstandigheden; - informatie, communicatie; - organisatie, beschrijving werkprocessen; - automatisering; - financiën, rechtmatigheid /doelmatigheid / doeltreffendheid
Paragraaf: Verbonden partijen	Middelen	3	Actualiseren van relaties in derde rechtspersonen waarin de gemeente zowel bestuurlijke als financiële invloed heeft.
Paragraaf: Grondbeleid	Ruimte	3	Ontwikkelingen Waddenglas, Tzummarum, Tzum, Kie, Franeker-zuid, Rondweg, complexen in voorbereiding en afronding.

BIJLAGEN

7.7 Begroting 2015 - Programmabegroting

Voor de **Programmabegroting 2015** worden de volgende bijdragen verwacht:

Inhoud / Programma	Afd.	Aantal blz.	Aandachtspunten
Inleiding	Middelen	3	Ontwikkeling in kader BBV, begrotingsevenwicht, verdiepingsslag, prioriteiten, conclusies.
Algemene beschouwingen	Middelen	3	Missie en visie, ontwikkelingen op rijksniveau, financieel perspectief, ombuigingen, nieuw beleid.
Programma 1: Algemeen bestuur	Samenleving	4	Ontwikkelingen, concreet geplande activiteiten, meetbare effecten (normen en kengetallen). In samenwerking met afdeling Publiekszaken.
Programma 2: Openbare orde en veiligheid	Samenleving	4	Ontwikkelingen, meetbare effecten, concreet geplande activiteiten, meetbare effecten (normen en kengetallen).
Programma 3: Verkeer en vervoer	Ruimte	4	Ontwikkelingen o.a. concreet geplande activiteiten, meetbare effecten (normen en kengetallen).
Programma 4: Economische zaken	Ruimte	4	Ontwikkelingen o.a. concreet geplande activiteiten, meetbare effecten (normen en kengetallen).
Programma 5: Onderwijs	Samenleving	4	Ontwikkelingen (o.a. onderwijshuisvesting), concreet geplande activiteiten, meetbare effecten (normen en kengetallen).
Programma 6: Cultuur, sport en recreatie	Samenleving	4	Ontwikkelingen (o.a. buurtsportcoaches), concreet geplande activiteiten, meetbare effecten (normen en kengetallen).
Programma 7: Sociale voorzieningen en maatschappelijke dienstverlening	Samenleving	4	Ontwikkelingen (o.a. WMO) in relatie met de dienst SoZaWe, concreet geplande activiteiten, meetbare effecten (normen en kengetallen).
Programma 8: Volksgezondheid en milieu	Ruimte	4	Ontwikkelingen, concreet geplande activiteiten, meetbare effecten (normen en kengetallen).
Programma 9: Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting	Ruimte	4	Ontwikkelingen (o.a. woongebieden, S&D), concreet geplande activiteiten, meetbare effecten (normen en kengetallen).
Overzicht Algemene Dekkingsmiddelen	Middelen	5	Algemene uitkering met analyse, lokale heffingen en financiering.
Financiële positie	Middelen	6	Hoofddijnen financieel perspectief met een overzicht van de ruimteberekening, meerjarenperspectief per programma, resultaatbestemming, reserves, wensen/ombuigingen.

Inhoud / Programma	Afd.	Aantal bld.	Aandachtspunten
Paragraaf: Lokale heffingen	Middelen	3	Beleid m.b.t. belastingen, tarieven, lokale belastingdruk.
Paragraaf: Weerstandsvermogen en risicobeheersing	Gemeentewerken Ruimte Samenleving Middelen Informatievoorziening Publiekszaken	3	Beleid en ontwikkelingen, risico's, capaciteitsberekening.
Paragraaf: Onderhoud kapitaalgoederen	Gemeentewerken	5	Stand van zaken m.b.t. beheerplannen.
Paragraaf: Financiering	Middelen	3	Ontwikkelingen m.b.t. financiering (renterisico's, treasurybeheer).
Paragraaf: Bedrijfsvoering	Middelen Informatievoorziening	3	Stand van zaken en ontwikkelingen op het gebied van: - personeelsbeleid, arbeidsomstandigheden; - informatie, communicatie; - organisatie, beschrijving werkprocessen; - automatisering; - financiën, rechtmatigheid / doelmatigheid/doeltreffendheid.
Paragraaf: Verbonden partijen	Middelen	3	Actualisering van relaties in derde rechtspersonen waarin de gemeente zowel bestuurlijke als financiële invloed heeft.
Paragraaf: Grondbeleid	Ruimte	3	Visie op grondbeleid in relatie tot doelstellingen.

7.8 Tijdschema cyclus 2014

Datum	Actie	Uitvoeringsinformatie 2013	Jaarverslag/Jaarrek.2013	Voorjaarsnota 2014 (2015-2018)	Productenraming 2015	Progrbegr. 2015-2018	Maraps/Beraps 2014	Afdelingsplannen 2015
3 jan 6 jan 6 jan 8 jan 9 jan 10 jan 10 jan 17 jan 23 jan 23 jan 23 jan 30 jan	Afdelingen Middelen Middelen Afdelingen Afdelingen Middelen Middelen Afdelingen Afdelingen Afdelingen Middelen	Laatste fiattering uren Verspreiding concept-uren Laatste registratie inv. kredieten Reacties concept-uren Definitieve uren Sluiting investeringskredieten Laatste registratie facturen Sluiting exploitatie Sluiting te vorderen/te betalen Sluiting ontv.bedr.spec best doel Concept kstpl. en expl aan afd.	Uitzetten format Indienen jaarverslag					
4 feb 6 feb 14 feb	Afdelingen Middelen Afdelingen	Terugleveren kpl. en exploitatie Def.kpl. en expl. aan afdelingen					Indienen Marap III '13	
4 mrt 11 mrt 13 mrt 25 mrt 26 mrt 27 mrt	B&W B&W Middelen Middelen Raad Afdelingen	Behandelen Uitvoeringsinfo	Behandeling jaarstukken Verzenden jaarstukken raad Techn behandeling jaarst Raadsbehandeling	Uitlevering basisinfo Middelen Inleveren autonome ontwikk enz.			Vaststellen Marap III	
1 apr 1 apr 8 apr 9 apr 18 apr 21 apr 22 apr	Middelen B&W Afdelingen Middelen Afdelingen Middelen B&W			Uitlev. maatsch. / meetbare effect. Inleveren wensen enz Vaststelling autonome ontw. enz.	Vaststellen formatie 2015 Uitzetten formatie en uren Inleveren urenraming Uitleveren cijfers 2015			
		Meivakantie 26 april t/m 4 mei						
2 mei 5 mei 20 mei 20 mei	Afdelingen Middelen Afdelingen Middelen				Inleveren cijfers 2015 Uitzetten format		Budg.en uren t/m wk 17 Indienen Marap I	
3 jun 4 jun 11/17 jun 19 jun	B&W Afdelingen B&W Middelen			Vaststelling college Verzending naar raad		Teksten progr en par	Vaststelling Marap I	
3 juli	Raad			Raadsbehandeling			Behandeling Berap I	
		Vakantie 5 juli t/m 17 augustus						
8 sep 9/16 sep 22 sep 18 sep	Middelen B&W Afdelingen Middelen				Voorl vaststelling Verzending raad	Voorl.vaststelling Indienen Marap II	Budg.en uren t/m wk 35	
7 okt 14 okt 23 okt 27 okt 28 okt	B&W Middelen Raad Middelen B&W				Techn. Behandeling Raadsbehandeling Vaststelling	Vaststelling Marap II Behandeling Berap II		Uitleveren afd.plannen
3 nov	Afdelingen	Sluiten reserve jaarovergang						
1 dec 2 dec 16 dec	Afdelingen B&W B&W	Vaststellen begr. wijz. res JO						Indienen Afd. plannen Vaststellen Afd. plannen

7.9 Cyclus 2014

